

ГОНЧАРЕНКО Катерина,

кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії факультету філософії і суспільствознавства Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

ВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Visual Art – це один з трендових напрямків мистецьких практик, що шириться культурою та проникає в різні її сфери: починаючи від архітектури завершуючи клубною культурою та шоу-бізнесом. Це уможливилось насамперед завдяки швидкому розвитку технічних засобів та їх доступності. Медіаінсталяції, відеоперформанси etc. стають звичним явищем, яке приваблює увагу глядача/спостерігача та може зустрічатися в будь-якому просторі. Дана ситуація умотивована тим, що ми живемо в світі глобальної культури, яка пропонує нові шляхи презентації творчості, а також дозволяє виходити за власні межі де стає можливим вплив на людину завдяки, тим же таки, візуальним образам. В ситуації глобалізаційних процесів візуальне мистецтво набуває нової актуальності та нових якостей. І відповідно, відкриває горизонт питань, які потребують переосмислення.

Традиційно формами візуального мистецтва виступали театр, кіно, фотографія, але з часом вони дещо відходять на інших план, адже тепер освітлена завдяки засобам трансляції діяльність того ж таки пластичного хірурга, стиліста чи кулінара теж прирівнюється до, свого роду, мистецької практики. Власне тому логічно виникає питання, а хто ж тоді є творцем, автором, митцем? Якщо фільм створює режисер, театральну постановку – постановник, а фотографію – фотограф, то чи можна на рівень митця поставити пластичного хірурга чи стиліста? В постінформаційному глобальному просторі, в якому на перше місце виходить продукт діяльності і постать творця губиться десь за лаштунками – це цілком

прийнятно, визнати будь-кого митцем. Але тоді ми маємо прийняти і той факт, саме поняття творчості як діяльності, що створює дещо унікальні матеріальні та духовні цінності – нівелюється, а натомість ми отримуємо повсюдні матеріали ширвжитку.

Глобальні світові процеси, особливо в сфері культури, призводять до того, що все що має щонайменший натяк на творчу діяльність та огорнуто легким фльором креативності автоматично приписується сфері мистецтва. Культурна політика, маркетингові стратегії, розвиток ринку лише сприяють тому аби стерти межі культурного простору та поширити «продукти творчості» злитим конгломератом сфер життєдіяльності людини. Всі ці видозміни, які відбуваються у сфері візуального мистецтва додають ще й питання про те, чим же є саме по собі мистецтво на сьогоднішній день?

З моменту, коли естетичне перестало бути мірилом мистецького твору, коли масова культура, орієнтована на корисність та повсюдну доступність почали встановлювати свої правила в культурному просторі – спало й «покривало Майя» щодо ідеалізації культури і стало зрозумілим, що вона може, не лише збагачувати людину духовно, але й травмувати. Сурогати мистецьких продуктів, які надто заповнили простір, виявляють низький рівень смаку споживачів, а тим самим жорстко викристалізують простір вибагливої та дійсно тямучої аудиторії поціновувачів. Нова видовищність, що активно застосовує засоби та інструментар візуального мистецтва стає своєрідним експериментальним майданчиком, який накопичує весь мотлох діяльності та повинен переварити все це, аби в подальшому винести свій вердикт.

Більш позитивною є тенденція, що уможливилася завдяки глобалізаційним процесам в сфері культури, а саме відхід від транскультурних процесів і пошук ідентичності через звернення до національних, етнічних явищ. Так звані митці, а точніше спеціалісти/знавці на інструментарі візуального, в пошуках нового, унікального контенту, звертаються до матеріалів, які сприяють процесу власної ідентифікації з-поміж розмитого поля належності. До прикладу, ми можемо спостерігати прояви звернення до

культурних традицій – в дизайнерській роботі, що все більше тяжіє до пошуків чогось унікального саме в історії та спадщині народу.

Ще в далекі часи до-артвізуального буму Вальтер Беньямін говорив про так звану дистанцію та те, що ми значно віддаляємося від твору мистецтва як носія певної сакральної цінності. А відповідно, за його логікою, такі твори мистецтва не мають жодного натяку на «ауру» творчого взаємозв'язку між митцем та його твором. Сьогодні в декілька разів анулює ауру та помножує дистанціювання. В світі глобалізованої культури нам хіба залишається дивуватися, фіксувати нові форми так званої творчості та сподіватися, що станеться новий виток/поворот до піднесеного, естетичного дійсно належного сфері творчості. Глобальна мережа допоки лише створює один суцільний артефакт в якому погляд зачіпається за окремі його відбитки. Паоло Вірно доречно підмітив, що в світі глобальних процесів мистецтво розчиняється наче таблетка аспірину в стакані води. Візуалістика лише сприяє цьому. Гіпермобільність людей, грошей, товарів, інформації, що тиражує множинність допоки встановлює й правила за якими розвивається культура. Креативна індустрія наразі ж становить спільний тигль двох порядків: художнього та економічного. Насиченість арт-ринку допоки все ж намагається віднаходити засоби для приваблення аудиторії. Але чи вдасться й надалі завдяки видовищності приваблювати перенасичене та вибагливе око глядача – покаже лише історія.

Список літератури

1. Butler Chr. *After the Wake: An Essay on the Contemporary Avant-Garde*. Oxford: Clarendon Press, 1980. 177 p.
  2. Chilvers I., Graves-Smith J. *Dictionary of Modern and Contemporary Art*. Oxford: Oxford University Press, 2015. 245 p.
-